

Nr 235.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1918 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 75 av sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1918 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkt 75 av sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen medgiva, att av det förslagsanslag, som kunde komma att för år 1919 beviljas för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd åt de personer, som äro därtill berättigade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915, må för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas, av pensionsstyrelsen under år 1919 disponeras ett belopp av högst 500,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 255—263 i det vid propositionen fogade stadsrådsprotokollet över civilärenden ovannämnda dag.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda proposition medgav sistlidet års riksdag, att för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet finge jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelades, av pensionsstyrelsen under år 1918 disponeras ett belopp av högst 300,000 kronor att utgå i första hand av de besparingar, som kunde uppkomma å det för år 1916 för nu ifrågavarande ändamål av riksdagen beviljade anslag samt med återstående belopp av det förslagsanslag, som för år 1918 beviljats för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915.

Vid anmälan av förevarande ärende har departementschefen anfört följande:

»Såsom redan vid flera föregående tillfällen framhållits, äro kostnaderna för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet avsedda att framdeles bestridas av medel från den i 11 § av pensionsförsäkringslagen omförmälda fond. I enlighet härmed har ock i de av 1916 års riksdag antagna grunderna för förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden meddelats en bestämmelse av innehåll, att, därest vid sådan utredning om fondens ställning, som skall verkställas jämlikt 12 § i pensionsförsäkringslagen, framgår, att överskott förefinnes, Kungl. Maj:t skall äga bestämma, huru stor del av berörda överskott må användas för bestridande av kostnaden för åtgärder, ägnade att i pensionsförsäkringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan. I anslutning härtill har ock viss ändring vidtagits i nämnda § i pensionsförsäkringslagen.

Sådan utredning om pensionsförsäkringsfondens ställning, varom nyss omförmälts, skall första gången verkställas inom fem år från det pensionsförsäkringslagen trätt i kraft, d. v. s. före den 1 januari 1919. Då emellertid dylik utredning ännu icke skett, kan för närvarande ej med säkerhet bedömas, om medel från pensionsförsäkringsfonden äro att för nu ifrågavarande ändamål påräkna under år 1919. Lika med styrelsen anser jag därför, att särskilda medel böra för ändamålet ställas till styrelsens förfogande för sistnämnda år.

Vidkommande det i sådant hänseende erforderliga beloppet utvisa de av styrelsen lämnade uppgifterna, att styrelsens sjukvårdande verksamhet för närvarande befinner sig i en kraftig utveckling, och att det torde vara att förvänta, att denna utveckling kommer att för framtiden fortgå. Hänsyn får även tagas till de under senaste tiden höjda kostnaderna för sjukvård. Sistnämnda omständighet har ock föranlett Kungl. Maj:t att vid meddelande av närmare föreskrifter angående användningen av de för år 1918 för ifrågavarande ändamål anvisade medel medgiva, att det årliga belopp, varmed pensionsstyrelsen äger att bidraga till en persons sjukvård, må förhöjas från 300 kronor till 400 kronor.

Vidare erinras, att i det vid nästlidet års statsverksproposition fogade protokollet över civilärenden framhölls angelägenheten av, att pensionsstyrelsen måtte från ifrågavarande anslag för sjukvårdande verksamhet kunna lämna bidrag jämväl åt personer, vilkas ålder mera avsevärt understege den för inträde i pensionsförsäkringen bestämda ålder femton år. Riksdagen förklarade sig jämväl i sin skrivelse i ämnet icke hava något att erinra emot, att dylik befogenhet lämnades

pensionsstyrelsen. Då det gäller att bedöma beloppet av de medel för den sjukvårdande verksamheten, som erfordras för år 1919, torde förenämnda omständighet böra tagas i betraktande. Visserligen torde vården av minderåriga sannolikt kunna anordnas jämförelsevis billigt, men då antalet vårdbehövande säkerligen blir avsevärt stort, torde kostnaderna för ifrågavarande ändamål i allt fall bliva ganska avsevärda.

I detta sammanhang må också beröras en annan omständighet, vilken är av beskaffenhet att kunna föranleda ökad belastning av ifrågavarande medel. Enligt gällande föreskrifter angående sjukvårdsmedlens användning skall bidrag från dessa medel vara knutet vid viss persons vård, behandling eller utbildning. Pensionsstyrelsen har emellertid i skrivelse den 15 oktober 1917 betonat, hurusom erfarenheten visat önskvärdheten av, att bidrag jämväl måtte kunna lämnas åt verksamhet, som avsåge att förebygga eller häva arbetsförmåga. Särskilt gällde detta ifråga om dispensärverksamheten, där den nuvarande formen för lämnande av bidrag — visst månatligt belopp, som ställdes till vederbörande dispensärs förfogande för beredande av kostförbättring eller dylikt åt viss angiven person — visat sig tung och opraktisk. Styrelsen ansåge därför befogenhet böra beredas styrelsen att av sjukvårdsanslaget lämna bidrag, som ej avsåge viss person. Vid lämnande av sådant bidrag syntes bliva erforderligt, att pensionsstyrelsen uppställde för varje fall behövliga villkor rörande medlens användning. Såsom maximigräns för årligt bidrag av ifrågavarande art ansåge styrelsen lämpligen böra tills vidare bestämmas ett belopp av 500 kronor, dock att undantagsvis bidraget borde kunna av styrelsen bestämmas till högst 1,000 kronor. Därjämte ansåge styrelsen böra stadgas den ytterligare begränsning, att högst 25,000 kronor av anslaget finge användas för ifrågavarande ändamål.

Vad styrelsen i förevarande hänseende föreslagit synes mig värt beaktande. Då en användning av medlen i det av styrelsen angivna syfte näppeligen torde varit avsedd eller ens ifrågasatt vid anslagsfrågans behandling i riksdagen, lärer emellertid stadgande i föreslaget hänseende ej böra utfärdas, med mindre riksdagen haft tillfälle taga del av förslaget.

Med hänsyn till vad jag nu anfört synes nödvändigt, att en avsevärd förhöjning för år 1919 äger rum av de medel, som skola ställas till pensionsstyrelsens förfogande för ifrågavarande ändamål; och har jag intet att erinra mot det av styrelsen i sådant hänseende föreslagna beloppet 500,000 kronor. I likhet med styrelsen finner jag jämväl lämpligt, att medlen ifråga utgå av förslagsanslaget för bestridande av

den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd åt de personer, som äro därtill berättigade jämlikt pensionsförsäkringslagen enligt dess lydelse före den 8 juni 1915.»

För sistnämnda ändamål har Kungl. Maj:t å extra stat för år 1919 äskat ett förslagsanslag av 9,150,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran, vare sig mot de av departementschefen förordade ändringarna i bestämmelserna angående användningen av för ifrågavarande ändamål anvisade medel eller mot det föreslagna anslagsbeloppets storlek, får alltså, under förutsättning att Kungl. Maj:ts ovanberörda framställning om anvisande av medel för statens kostnad för pensionstillägg vinner riksdagens bifall, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att av förslagsanslaget för år 1919 för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd åt de personer, som äro därtill berättigade jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915, må för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet jämlikt de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas, av pensionsstyrelsen under samma år disponeras ett belopp av högst 500,000 kronor.

Stockholm den 10 juni 1918.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 233.